

T.C.
A. .H.M.
2. Daire

Esas No: 2011/48532
Karar No: 2018/
Karar Tarihi: 11.12.2018

N HAT SOYLU - TÜRK YE KARARI

(A HS. m. 2, 6, 13, 34, 35, 41, 44) (6098 S. K. m. 53) (YHGK. 10.01.1975 T. 1971/406 E. 1975/1 K.) (YHGK. 23.01.1985 T. 1983/10-372 E. 1985/21 K.) (YHGK. 27.04.2011 T. 2011/17-50 E. 2011/231 K.) (ÖZTUNÇ - TÜRK YE DAVASI) (O UR - TÜRK YE DAVASI)

K NC BÖLÜM

(Ba vuru No. 48532/11)

KARAR

STRAZBURG

11 Aralık 2018

bu karar Sözle me'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen ko ullar çerçevesinde kesinle ecektir. Bazı ekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

Nihat Soylu / Türkiye davasında,

Ba kan,

Robert Spano,

Yargıçlar,

Paul Lemmens,

Ledi Bianku,

I ıl Karaka ,

Julia Laffranque,

Valeriu Gri?co,

Jon Fridrik Kjølbro,

ve Bölüm Yazı leri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa nsan Hakları Mahkemesi (kinci Bölüm), 20 Kasım 2018 tarihinde gerçekte rildi i kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda a a ıdaki kararı vermi tir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, Türk vatandaşı olan Nihat Soylu'nun ("ba vuran") 27 Nisan 2011 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapılmış olduğu davaya (No. 48532/11) bulunmaktadır.

2. Davanın, İstanbul Barosuna bağlı Avukat F. Algan tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Davanın, oğlunun ölümünden sorumlu tutulduğu iddialar hakkında yürütülen yargılamaların etkinlikten yoksun olduğu iddia edilmiştir.

4. Davaya, 7 Şubat 2013 tarihinde Hükümete bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KONUSU

5. Davanın 1953 doğumlu olup, İstanbul'da ikamet etmektedir.

A. Davanın Oğlunun Ölümüne Yol Açan Olaylar Zinciri

6. Yere sabitletilmemiş bir kale direği, 22 Haziran 1999 tarihinde, ilköğretim alanı içinde davanın oğlunun üzerine düşmüştür. Çocuk, sırtına götürülmüş ve burada görevli doktor M.T., çocuğa ağrı kesici ilaç vermiş ve çocuğu birkaç saat müddetinde altımda tutuktan sonra evine göndermiştir.

7. Davanın, kazadan haberdar edilmemiştir.

8. Davanın, saat 22.00 sularında, oğlunun hastalandığını tespit ederek, oğlunu Sinop Atatürk Devlet Hastanesine götürmüştür. Bu hastanede görevli doktor Y.A., ilgili üzerinde birkaç muayene gerçekleştirmiş ve bu muayeneler sonucunda, hastanın genel durumunun iyi olduğu kanısına varmıştır. Bununla birlikte, Doktor Y.A., genel cerrahi konsültasyonu talep etmeye karar vermiştir. Doktor Y.A., bu durumu nöbetçi uzman doktor K.C.ye bildirmiş ve K.C., bu doktordan nöbetçi cerrah S.Y.yi aramasını istemiştir. Y.A., söz konusu cerrahla telefon ile iletişim kurmuş ve cerrahın davanın oğlunu muayene etmesi için hastaneye gelmesini istemiştir. S.Y., gelmesinin gerekli olmadığını ve muayenelerin tekrarlanmasının ve hastanın ertesi güne kadar müddetinde tutulmasının uygun olacağını yönünde cevap vermiştir.

9. Y.A., 23 Haziran 1999 tarihinde, saat 08.00'de S.Y.yi yeniden aramış ve hastaneye gelmesini istemiştir.

10. S.Y., saat 08.30'da hastaneye gelmiş ve hastayı muayene etmiştir. S.Y., iç organlarda perforasyon tehlikesi koymuş ve hastayı ameliyat etmeye karar vermiştir.

11. Doktorlara göre, davanın Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) bağlı olduğu ve hastaneye yatırılma masraflarının ödenmesine ilişkin sorunları önlemek için bu kurumun sigorta sistemi kapsamına giren bir kuruluştan oğlunun ameliyat edilmesinin daha iyi olacağını belirtmiştir. S.Y., hastayı Sinop SSK Hastanesine yeniden yönlendirmeye karar vermiştir.

12. Davanın oğlu saat 09.30'da bu kurumun acil servisine kabul edilmiş ve burada bir cerrah tarafından muayene edilmiş ve cerrah hastanın acilen ambulansla ve bir hemşirenin refakatinde Samsun SSK Hastanesine nakledilmesine karar vermiştir.

13. Hasta, bu üçüncü kurumda muayene edilmesinin ardından, Samsun Ondokuz Mayıs

Üniversitesi Hastanesine nakledilmi ve burada acil olarak saat 16.00'da ameliyat edilmi tir.

14. Hasta ertesi gün hayatını kaybetmi tir.

B. Ba vuran Tarafından Açılan Davalar

1. Ceza Davası

15. Ba vuran, 30 Haziran 1999 tarihinde, kasıtsız adam öldürme nedeniyle, Sa lık oca ının doktoru, Sinop Atatürk Devlet Hastanesi doktorları ve Sinop SSK Hastanesi doktoru hakkında Sinop Cumhuriyet Ba savcılı ına suç duyurusunda bulunmu tur.

16. ç soru turmanın ardından, yetkili idareler, sorumlulu un yüklenebilece i kendi memurları hakkında ceza soru turmasının ba latılmasına izin vermi lerdir.

17. Ceza soru turmasına izin verilmesi yönündeki bu kararlar, aralarında Danı tayın da bulundu u idare mahkemeleri önünde itiraza konu edilmi tir. Bununla birlikte, söz konusu itirazlar reddedilmi tir.

18. Sonuç olarak, ilgililer Sinop Asliye Ceza Mahkemesinde suçlanmı lardır.

19. Sinop Asliye Ceza Mahkemesi, 24 Aralık 2002 tarihinde, Yüksek Sa lık Kurulundan bilirki i incelemesinin yapılmasını talep etmi tir.

20. Yüksek Sa lık Kurulu, 16 Ocak 2004 tarihinde raporunu sunmu tur. Aralarında on üniversite profesörünün de bulundu u, kendisine danı ılan on altı bilirki i unları tespit etmi tir:

- Sa lık Oca ında görevli doktor M.T.nin hastanın muayenesinde ihmalkâr davranması ve genel cerrahi konsültasyonu talep etmemesi nedeniyle, bu doktora 1/8 oranında sorumluluk yüklenmi tir;

- Atatürk Hastanesinde görevli nöbetçi cerrah S.Y.ye 8/8 oranında sorumluluk yüklenmi tir;

- Hastayı bizzat görmeyen ve durumun telefonla yönetilmesini isteyen Atatürk Hastanesinde görevli nöbetçi uzman doktor K.C.ye 2/8 oranında sorumluluk yüklenmi tir;

- Hastanın Samsun SSK Hastanesine nakledilmesine karar veren Sinop SSK Hastanesinde görevli cerraha 8/8 oranında sorumluluk yüklenmi tir.

21. Sinop Asliye Ceza Mahkemesi, 1 Mart 2007 tarihinde, kamu davasının zaman a ımına u radı ı gerekçesiyle davanın kayıttan dü ürlmesine karar vermi tir.

2. Hukuk Davası

22. Ba vuran ve e i, 9 Mart 2000 tarihinde, Sa lık Bakanlı ı, Milli E itim Bakanlı ı, o ullarının okudu u ilkokulun müdürü ve spor dersi ö retmeni, Sa lık oca ının doktoru, Sinop Atatürk Devlet Hastanesinin doktoru ve Sinop SSK Hastanesinin doktoru hakkında Sinop Asliye Hukuk Mahkemesinde ("Asliye Hukuk Mahkemesi") tazminat davası açmı tir. Ba vuran ve e i, çocuklarının ölüm tarihinden itibaren gecikme faizleriyle birlikte, manevi tazminat olarak 4.000.000.000 Türk Lirası (TRL) ve maddi tazminat olarak 500.000.000 TRL (her biri 250.000.000 TRL) talep etmi tir. İgililer öte yandan, hastaneye yatırılma, nakil ve gömülme masraflarının geri ödenmesine yönelik olarak 500.000.000 TRL talep etmi lerdir.

23. Davalı idare, uyu mazlı ın idare mahkemelerinin yetkisi kapsamına girdi ini ileri sürmü tür. Asliye Hukuk Mahkemesi, ba vuran ve e i tarafından açılan dava hakkında karar vermek için ceza yargılamasının sonucunun beklenmesine karar vermi tir.
24. Ba vuranın avukatı, 22 Haziran 2004 tarihinde, ıslah talebinde bulunmu tur. Söz konusu avukat, gecikme faiziyle birlikte, 15.250.000.000 TRL talep etmi tir.
25. Adli Tıp Kurumu, 11 Haziran 2008 tarihinde, Asliye Hukuk Mahkemesinin talebi üzerine bir bilirki i raporu sunmu tur.
26. Bu raporu düzenleyen bilirki iler, sa lık oca ının doktoru M.T.nin hastayı hastaneye göndermekten ziyade mü ahede altında tutmaya karar vererek, ihmalkâr davrandı ı kanısına varmı lardır. Bilirki iler, Sinop Atatürk Hastanesinde görevli cerrah S.Y.nin acil bir durumda bulunan hastayı ameliyat etmek yerine, bir ba ka hastaneye nakletmeye karar vererek hata yaptı ı kanaatine varmı lardır. Bilirki iler di er yandan, Sinop Asliye Ceza Mahkemesinden, Samsun SSK Hastanesinde görevli cerrahın sorumlulu unun incelenmesi için gereken unsurları talep ettiklerini, ancak bu unsurları elde edemediklerini belirtmi lerdir.
27. Bilirki i raporunda, 22 Mayıs 2009 tarihinde, ba vuranın u radı ı maddi zararın 15.821 Türk Lirası (TRY) oldu u ve 2 A ustos 2003 tarihinde hayatını kaybeden ba vuranın e inin herhangi bir zarara maruz kalmadı ı tespit edilmi tir.
28. kinci bilirki i raporunda, 1 Haziran 2010 tarihinde, ba vuranın u radı ı zarar 15.250 TRY olarak hesaplanmı ve ba vuranın hayatını kaybeden e ine herhangi bir tazminatın ödenemeyece i belirtilmi tir.
29. Asliye Hukuk Mahkemesi, 28 Eylül 2010 tarihinde yetkili oldu unu belirtmi ve o ullarının ölüm tarihinden itibaren hesaplanan gecikme faizleriyle birlikte, ba vurana ve e ine 2.000 TRY manevi tazminat ve 15.250 TRY maddi tazminat ödenmesine karar vermi tir.
30. Yargıtay, 2 Temmuz 2012 tarihinde, uyu mazlı ın idare mahkemelerinin yetkisi kapsamına girdi i gerekçesiyle, bu kararı bozmu tur. Yargıtay, 24 Aralık 2012 tarihinde, ba vuran tarafından sunulan karar düzeltme talebini reddetmi tir.
31. Asliye Hukuk Mahkemesi, 8 Mart 2013 tarihinde, Yargıtay kararına uymaya karar vermi ve ba vuranın davasını reddetmi tir.
32. Yargıtay, 5 Haziran 2013 tarihinde, ba vuran tarafından yapılan temyiz ba vurusunu reddetmi tir.
3. Disiplin Soru turmaları
33. ç soru turmanın sonunda, 20 ubat 2000 tarihinde, I Milli E itim Müdür Yardımcısı, ba vuranın o lunun üzerine dü en kale dire inin sabitle tirilmesi için gereken tedbirleri almadı ı gerekçesiyle, İkokul Müdürü S.Y.A. hakkında uyarı cezası vermi tir.
34. I Milli E itim Müdür Yardımcısı, 22 ubat 2000 tarihinde, İkokulun Beden E itimi Ö retmeni R.K. hakkında da yaptırım uyguladı ı tir.
35. I Müdürü, 7 Mart 2000 tarihinde, S.Y.A. hakkında verdi i disiplin cezasını kaldırmaya karar vermi tir.
36. Sa lık Bakanlı ı bünyesinde yapılan iç soru turmanın sonunda, 11 Ocak 2001 tarihinde, Sa lık Bakanlı ı I Müdürlü ü, Atatürk Hastanesinde görevli nöbetçi uzman

doktor K.C. hakkında, ba vuranın o lunu bizzat muayene etmedi i ve nöbetçi cerrahla da bizzat ileti im kurmadı ı gerekçesiyle kınama cezası vermi tir.

II. LG L Ç HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

37. Olayların meydana geldi i dönemde yürürlükte olan Borçlar Kanunu'nun 53. maddesi a a ıdaki gibidir:

Ceza Hukuku ile Medeni Hukuk Arasında Münasebet

Ceza mahkemesi kararı, kusurun takdiri ve zararın miktarını tâyin hususunda dahi hukuk hâkimi takyit etmez.

38. Türk mahkemeleri tarafından bu metin hakkında yapılan yorumlama özellikle, 9 Nisan 2014 tarihli Yargıtay Hukuk Daireleri Kurulunun kararında (E. 2013/4-1008 K. 2014/490) özetlenmektedir. Bu kararın somut olayla ilgili bölümleri a a ıdaki ekildedir:

Bu açık hüküm (Borçlar Kanunu'nun 53. maddesi) dikkate alındı ında, ne ceza hâkimi tarafından verilen beraat kararının ne de kusuru ve kusurun derecesinin de erlendirilmesini, zararın miktarını, failin ceza ehliyetini ve kusurun sorumlulu unu düzenleyen ilkelerin hukuk hâkimini ba lamadı ı konusunda herhangi bir üphe yoktur. Bununla birlikte, öncelikle, Yargıtay'ın yerle ik içtihadı ve doktrin uyarınca, ceza hâkimi tarafından tespit edilen maddi gerçeklerin ve özellikle, "fiilin kanuna aykırılı ı" hususunun hukuk hâkimi için tamamen ba layıcı oldu unu belirtmek gerekmektedir.

Ba ka bir deyi le, maddi gerçekleri ve ihtilaf konusu bir davranı ın varlı ını tespit eden ceza yargılaması, taraflar bakımından kesin bir delil te kil etmektedir (Yargıtay, Hukuk Daireleri Kurulu, 10.1.1975, 1971/406 E., 1975/1 K. ; Yargıtay, Hukuk Daireleri Kurulu, 23.1.1985, 1983/10-372 E., 1985/21 K. ; Yargıtay, Hukuk Daireleri Kurulu, 27.4.2011, 2011/17-50 E., 2011/231 K.).

Yargıtay'ın içtihadı ve doktrin tarafından genel olarak kabul edilen husus uyarınca, ceza mahkemelerinin kararlarına ili kin olgusal tespitler hukuk hâkimini ba lamaktadır. Maddi bir gerçe in varlı ı ya da yoklu u, kesinle mi bir ceza mahkemesi kararına konu edildi inde, bu husus bundan böyle bir hukuk mahkemesi önünde tartı ılamaz (Yargıtay, Hukuk Daireleri Kurulu, 11.10.1989, 1989/11-373 E., 472 K. ; Yargıtay, Hukuk Daireleri Kurulu, 27.4.2011, 2011/17-50 E., 2011/231 K.).

HUKUK DE ERLEND RME

I. SÖZLE ME'N N 2. MADDES N N HLAL ED LD DD ASI HAKKINDA

I. Davanın Konusu Hakkında

39. Ba vuran, iç hukuk yollarının etkin olmamasından ikâyet etmektedir. Ba vuran, ulusal mahkemelerin o lunun ölümünün bir dizi ihmalden kaynaklandı ını kabul etmemelerinden ikâyetçi olmaktadır: Her eyden önce, makamlar ba vuranı kazadan haberdar etmemi ler ve o lunun derslerin sonunda normal olarak evine dönmesine izin vermi lerdir; ertesini gün, acil olarak yapılması gereken ameliyat gerçekleştirilmemi ve ba vuranın o lu bir hastaneden bir di erine nakledilmi tir; tedaviye gecikmeli olarak ba lanmı ve dolayısıyla, tedavi do ru bir ekilde uygulanmamı tır.

40. Bu açılardan, ba vuran, kazadan ve o lunun tedavisinden sorumlu olanlar hakkında açılan ceza davasının herhangi bir sonuca varmamasından, zira bu ceza davasının makul bir süre içinde tamamlanmamasından ve kamu davasının zaman a ımına u ramasıyla sonuçlanmasından ikâyetçi olmaktadır.

41. Ba vuran aynı zamanda, o lunun ölümünden sorumlu olanlar hakkında yürütülen tazminat davasının kendi kanaatine göre çok uzun sürmesinden ikâyet etmektedir. Ba vuran, Asliye Hukuk Mahkemesini, duru maları sürekli olarak ertelemekle suçlamaktadır. Ba vurana göre, Asliye Hukuk Mahkemesi, son olarak kendisine tazminatlar ödenmesine karar verse bile, bu tazminatların de eri zaman geçtikçe dü mü ve böylelikle, ödenen mebla lar maruz kalınan zararı giderme kapasitesini kaybetmi tir.

42. Ba vuran, açıkça Sözle me'nin özel bir hükmünü ileri sürmemektedir.

43. Hükümet, hukuk ve ceza davalarının süresine ili kin ba vuranın ikâyetlerinin Sözle me'nin 2. maddesinin de il, yalnızca 6. maddesinin kapsamına girdi i kanısına varmaktadır. Hükümete göre, ba vuru formunda kullanılan ifadelerin hiçbiri Sözle me'nin 2. maddesi ba lamında bir ikâyet olarak yorumlanamaz.

44. Ba vuran, ikâyetlerinin Sözle me'nin 2, 6. ve hatta 13. maddeleri kapsamına girdi ini ifade etmektedir.

45. Mahkeme, bir ikâyetin iki unsur içerdi ini hatırlatmaktadır: Olgusal iddialar ve hukuki argümanlar. Mahkeme, jura novit curia (hâkim hukuku kendili inden uygular) ilkesi uyarınca, Sözle me ve Protokolleri gere ince ba vuranlar tarafından ileri sürülen hukuki gerekçelerle sınırlı olmadı ını ve bir ikâyeti, ba vuranlar tarafından ileri sürülenler dı ındaki Sözle me maddeleri ya da hükümleri kapsamında inceleyerek, bu ikâyete konu edilen olaylara ili kin yapılacak hukuki nitelendirme hususunda karar verebilmektedir (Radomilja ve di erleri/Hırvatistan [BD], No. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018).

46. Somut olayda, Mahkeme, ba vuranın esasen, o lunun ölümüne ili kin sorumlulukların tespit edilmesini ve uygun bir tazminatın elde edilmesini sa lamaya çalı tı ı hukuk yollarının etkin olmamasından ikâyet etmektedir. Mahkeme, bu ikâyetin Sözle me'nin 2. maddesinin usul yönü kapsamına girdi i kanısına varmaktadır. Dolayısıyla, Mahkeme, incelemesini bu hükmün ihlali iddiasıyla sınırlandıracaktır.

47. Sözle me'nin 2. maddesinin somut olaya ili kin kısmı a a ıdaki gibidir:

"1. Herkesin ya am hakkı yasayla korunur. "

B. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Tarafların ddiaları

48. Hükümet, kabul edilemezli e ili kin birçok itiraz ileri sürmektedir.

49. Her eyden önce, Hükümet, kasıtlı olmayan ölüm durumunda, hukuki ba vuru yoluna öncelik verilmesi gerekti ini ileri sürmektedir. Dolayısıyla, Hükümete göre, ceza davasının süresine ili kin sorun incelenmemelidir. Öte yandan, Hükümet, bu ikâyetin her halükârda kabul edilemez oldu u, zira ba vuranın söz konusu yargılamayı sonlandıran mahkeme kararının verildi i 2 Nisan 2007 tarihinden itibaren altı aylık bir süre içinde Mahkemeye ba vurmadı ı kanısına varmaktadır.

50. Son olarak, Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmedi ini ileri sürmektedir. Hükümet, ba vuranın, Anayasa Mahkemesine bireysel ba vuruda bulunması gerekti ini ifade etmektedir. Hükümet, yukarıda belirtilen hukuk yolunu olu turan kanunun 23 Eylül 2012 tarihinde yürürlü e girdi ini ve bu tarihte, hukuk davasının halen derdest oldu unu belirtmektedir.

51. Hükümetin birinci itirazına cevap olarak, ba vuran, hukuk yollarının etkinli inin bir bütün olarak de erlendirilmesi gerekti ini ve her hukuk yolunun ayrı ekilde

incelenmemesi gerektiğini ileri sürmektedir.

52. İkinci itirazda ilkin olarak, başvuru, Hükümet tarafından belirtilen hukuk yolunun başvurusunu yaptığı tarihte mevcut olmadığına itiraz etmektedir. Ayrıca başvuru, ileri sürdüğü olayların, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun oluşturulduğu 23 Eylül 2012 tarihinden önce gerçekleştiğini ileri sürmektedir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

a) Altı Aylık Süre Kuralına Riayet Edilmesi Hakkında

53. Mahkeme, başvurunun Sözleşme bağlamındaki ikâyetine ilkin etkin bir tazminat elde etmek amacıyla Türk hukuk sisteminin kendisine sunduğu başvuru hukuk yollarını kullandığını gözlemlemektedir. Başvuru özellikle, - davaya ilkin koşullarda ilk bakışta (prima facie) en uygun dava olan - tazminat davasını açtığı anda, bu türden bir davanın adli mahkemeler önünde başvuru tarihi itibaren başvuru arızasıyla başvuru rayaca alınmasının açık olduğunu kanıtlayamamıştır ve böylelikle, altı aylık sürenin hesaplanması için bunun dikkate alınmaması gerekmektedir (bk., örnek olarak, Rezgui/Fransa (k.k.), No. 49859/99, A HM 2000-XI, ve Moussaïeva ve diğ. ler/Rusya (k.k.), No. 74239/01, 1 Haziran 2006, ve). Gerçekte, uzun bir davanın sonunda, Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuruda, başvurunun lehine bir karar vermiş (yukarıda 29. paragraf), ancak Yargıtay, ikinci olarak, dava hakkında karar vermeye yetkili mahkemenin idare Mahkemesi olduğu kanaatine varmamıştır (yukarıda 30. paragraf).

54. Bu nedenle, davaya ilkin koşullarda, yargılamaların tamamını dikkate almak ve yargılamaların Sözleşme'nin 2. maddesiyle ortaya konulan usuli yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini incelemek gerekmektedir (Lopes de Sousa Fernandes/Portekiz [BD], No. 56080/13, §§ 127-139, 19 Aralık 2017).

55. Sonuç olarak, Mahkeme, Hükümet tarafından ileri sürülen altı aylık süre kuralına riayet edilmediği yönündeki itirazı reddetmektedir.

b) İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi

56. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi koşuluna riayet edilmesinin genel kural olarak, başvurunun Mahkemeye yapıldığı tarihte değerlendirildiğini hatırlatmakta (Valada Matos das Neves/Portekiz, No. 73798/13, § 102, 29 Ekim 2015) ve somut olayda, başvurunun Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun oluşturulduğu 23 Eylül 2012 tarihinden önce, 27 Nisan 2011 tarihinde sunulduğunu kaydetmektedir.

57. Mahkeme, bu durumda, bir diğer yaklaşıma kabul etmesini haklı gösteren herhangi bir durum fark etmemektedir.

58. Ayrıca Mahkeme, somut olayda olduğu gibi, yargılamanın yukarıda belirtilen hukuk yolunun oluşturulduğu tarihte ulusal mahkemeler önünde halen derdest olduğu bir davada bu türden bir itirazı daha önce reddettiğini hatırlatmaktadır (Öztünç/Türkiye, No. 14777/08, §§ 50-61, 9ubat 2016).

59. Dolayısıyla Mahkeme, Hükümetin bu itirazını da reddetmektedir.

60. Mahkeme, başvurunun Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve öte yandan, başvuru herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit ederek, başvurunun kabul edilebilir olduğuuna karar vermektedir.

C. Esas Hakkında

1. Tarafların idiaları

61. Ba vurun özellikle, o lunun ölümüne ı k tutmak ve sorumlu tuttu u ki ileri hesap vermeye zorlamak için açtı ı davaların, kendi ifadesine göre çok uzun sürmesi nedeniyle etkin olmamasından ikâyet etmektedir.

62. Hükümet, Mahkemenin konuya ili kin içtihadının farkında oldu unu belirtmekte ve a a ıdaki argümanları sunmaktadır:

- Ceza davası kapsamında suçlanan ki ilerinin sayısı önemlidir ve sahip oldukları hukuk yollarını kullanan ilgililer, dare Mahkemesini ve Danı tayı soru turma izni hakkında karar vermeye zorlamı lardır ve bu durum, ceza davasının uzamasına yol açmı tır;

- üphelilerin doktor olması nedeniyle, olayların meydana geldi i dönemde yürürlükte olan mevzuat, Yüksek Sa lık Kuruluna ba vurulmasını ve bu kurum tarafından bir raporun hazırlanmasını gerektirmi ve bu rapora kar ı yapılan itirazlar ba ka raporların düzenlenmesini gerektirmi tir.

- ki disiplin soru turması açılmı ve birçok ki i hakkında yaptırımlar uygulanmı tır.

2. Mahkemenin De erlendirmesi

63. Mahkeme, sa lık alanında Sözle me'nin 2. maddesinden do an usuli yükümlülük konusundaki genel ilkeler için, Lopes de Sousa Fernandes (yukarıda anılan karar, §§ 214-221) kararına atıfta bulunmaktadır.

64. Somut olayda, Mahkeme, ba vurunun iç hukukta öngörülen birçok hukuk yolunu kullandı ını kaydetmektedir. Dolayısıyla, davaya ili kin somut ko ullarda, Sözle me'nin 2. maddesi tarafından güvence altına alınan ya am hakkının ta ıdı ı temel önem ve Mahkemenin bu hükümden do an usuli yükümlülü e attetti i özel önem göz önünde bulundurularak, Türk hukuk düzeninin bir bütün olarak, söz konusu davanın gerekti i gibi incelenmesine imkân verip vermedi ini tespit etmek gerekmektedir (Kudra/Hırvatistan, No. 13904/07, § 107, 18 Aralık 2012).

65. Ceza yargılamasına ili kin olarak, Mahkeme, bu yargılamanın ba vurunun o lunun ölümüne ili kin sorumlulukların tespit edilmesine imkân vermedi i, zira yargılamanın kamu davasının zaman a ımına u ramasıyla sonuçlandı ını belirtmektedir. Dolayısıyla, bu yargılamanın etkin olarak yürütüldü ü kabul edilemez.

66. Hukuk davasına ili kin olarak, Mahkeme, ba vurunun o lunun ölümünün 23 Haziran 1999 tarihinde meydana geldi ini ve tazminat davasının 9 Mart 2000 tarihinde hukuk mahkemelerinde açıldı ını ve bu davanın, uyu mazlı ın on üç yıldan fazla bir süre sonra, 5 Haziran 2013 tarihinde adli mahkemelerin yetkisi kapsamına girmedi i kanısına varan bir kararla sonuçlandı ını tespit etmektedir. Mahkeme, ihmalkârlık suçlamalarına ı k tutmak amacıyla açılan bir davanın, iç hukukta uzun bir süre boyunca devam etmesinin Sözle me'nin 2. maddesinin gerekleriyle pek ba da ır olmadı ı kanısına varmaktadır. Mahkeme, bu türden yava lıkların, yalnızca davacı taraf için de il, aynı zamanda ilgili sa lık çalı anları için de dayanılması güç bir belirsizli i uzatabilecek nitelikte oldu u kanaatine varmaktadır. Mahkemeye göre, yargı sistemini, mahkemelerine Sözle me'nin gereklerini, bilhassa 2. maddeden do an yükümlülüklerde yer alan gereklilikleri kar ılama imkânı verecek ekilde düzenleme görevi Devlete aittir.

67. Mahkeme, disiplin soru turmalarına ili kin olarak, bilirki i raporlarının ve Asliye Hukuk Mahkemesinin daha fazla ki inin sorumlu oldu unu kabul etmesine ra men, son olarak, yalnızca iki ki i, Atatürk Hastanesinde görevli nöbetçi uzman doktor K.C. ve ilkokulun beden e itimi ö retmeni R.K. hakkında yaptırımların (sırasıyla uyarı ve kınama cezaları) uygulandı ını saptamaktadır (yukarıda 20 ve 26. paragraflar).

68. Ayrıca Mahkeme, ba vuranın bu soru turmaya katılmadığını anladığını, uygulanan yaptırımların hafif kaldığını ve bu yaptırımlarda, atfedilen olayların hayata zarar verme boyutunun dikkate alınmadığını saptamaktadır.

69. Dolayısıyla Mahkeme, bu disiplin soru turmalarının bir yandan, sorumlulukların tamamının tespit edilmesine imkân vermemesi ve diğer yandan, bu soru turmaların yol açtığı yaptırımların uygun bir telafi teşkil etmek için tek başına yeterli olmaması sebebiyle, Sözleşme'nin 2. maddesi anlamında etkin olarak değerlendirilemeyeceği kanısına varmaktadır.

70. Son olarak, Mahkeme, hukuk davasının sonunda, ba vuranın aynı zamanda adli mahkemelerin görevsizlik kararı uyarınca, idare mahkemeleri önünde tazminat davası açma imkânına sahip olduğunu, ancak bu davayı açmadığını tespit etmektedir. Bununla birlikte, hukuk mahkemelerinin makul bir süre içinde yetkili olmadıkları sonucuna varmadıklarını belirtmek gerekmektedir. Gerçekte, hukuk mahkemeleri, davanın açılmasından on üç yıldan fazla bir süre sonra bu sonuca ulaşmışlardır. Asliye Hukuk Mahkemesi öncelikle, idare tarafından ileri sürülen itirazlara men yetkili olduğu kanısına varmış ve ceza davasının sonucunun beklenmesine karar verdikten sonra, on yıllık bir yargılamanın sonunda ilk derece mahkemesi olarak ba vuranın lehine bir karar vermiştir. Bu unsurlar dikkate alındığında, ba vuranın idare mahkemeleri önünde bir dava açarak yargılamayı sürdürmemekle suçlanması mantıksızdır.

71. Mahkeme ayrıca, ba vuranın, tıbbi ihmalin ölümüne sebebiyet verdiği iddiasında bulunduğu savunulabilir bir ikâyet karârında, ulusal sistemin, bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında Devlete düşen yükümlülüğe uygun olarak yeterince hızlı ve uygun bir cevap getirmedikçe değerlendirilmesinde bulunmaktadır. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 2. maddesi usul yönünden ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

72. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

"Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edilmesine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder."

73. Ba vuran, maddi tazminat olarak 73.160 Türk Lirası talep etmektedir. Ba vuran, bu meblağın 23 Haziran 1999 tarihinden itibaren yasal faizlerle birlikte, 28 Eylül 2010 tarihli kararında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından kendisine ödenmesine karar verilen 15.250 TRY tutarındaki miktara tekabül ettiğini belirtmektedir. Ba vuran ayrıca, ölünün hastaneye yatırılma ve gömülme masrafları için 5.000 TRY talep etmektedir.

74. Ba vuran, manevi tazminat olarak 43.750 avro talep etmektedir.

75. Masraf ve giderlere ilişkin olarak, ba vuran, avukat masrafları için 13.320 TRY (ulusal mahkemeler önünde temsil için 3.320 TRY ve Mahkeme önünde temsil için 10.000 TRY) ve diğer yargılama masrafları için 2.000 TRY talep etmektedir. Ba vuran bu bağlamda, Mahkeme önünde kendisini temsil eden avukatla yapılan ve 10.000 TRY tutarının ödenmesini öngören sözleşmeyi ibraz etmektedir. Ba vuran ayrıca, Asliye Hukuk Mahkemesi önünde görülen davanın sonunda, karâr tarafın avukatlarına 2.000 TRY ödemeye mahkûm edildiğini belirtmektedir.

76. Hükümet, bu taleplerin tamamına itiraz etmektedir. Hükümet, 16 Ağustos 2013 tarihinde, ba vuranın yargılamanın çok uzun sürmesi nedeniyle Tazminat Komisyonunda

dava açtığını ve 10.320 TRY talep ettiğini belirtmektedir. Hükümet, bu davanın söz konusu makam önünde derdest olduğunu eklemektedir.

77. Mahkeme daha önce, ma durun, Sözle me organları önünde haklarının ihlal edildiğine dair ikâyette bulunmadan önce iç hukuk yollarını tüketerek bir netice alamamasının ardından, Mahkemeden adil tazmin elde edebilmek için ikinci defa bu hukuk yollarını tüketmesi gerektiğinde, Sözle me tarafından oluşturulan prosedürün toplam uzunluğunun, insan haklarının etkin şekilde korunması fikriyle pek ba da madının ortaya çıkabileceği kanısına varmıştır. Bu türden bir gereklilik, Sözle me'nin amacı ve konusuyla ba da mayan bir duruma neden olabilecektir (Or/Türkiye, [BD], No. 21594/93, § 98, A HM 1999-III).

Mahkeme, Sözle me'nin 2. maddesine riayet edilmesi hususunda vardığı sonuçları ve ihtilaf konusu olayların on dokuz yıldan fazla bir süre önce meydana gelmesi durumunu göz önünde bulundurarak, ba vuran tarafından sunulan adli tazmin talebi hakkında karar vermesi gerektiğini kanısına varmaktadır.

78. Mahkeme, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında nedensellik bağının bulunmadığını kanaatine varmaktadır. Mahkeme sonuç olarak, talebin bu kısmını reddetmektedir.

79. Mahkeme buna karşın, ba vuranın belirli bir manevi zarara maruz kaldığını kanısına varmakta ve kendisine 10.000 avro ödenmesine karar vermektedir.

80. Masraf ve giderlerle ilgili olarak, Mahkemenin içtihadına göre, bir ba vurana yalnızca, masraf ve giderlerin doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlaması kaydıyla, bu masraflar iade edilebilmektedir. Mahkeme, somut olayda elinde bulunan belgeleri ve içtihadını dikkate alarak, bütün masraflar bağlamında 3.000 avro ödenmesinin makul olduğunu değerlendirilmekte ve bu meblağın ba vurana ödenmesine karar vermektedir.

Bu gerekçelerle, mahkeme, oybirliğiyle,

1. Ba vurunun kabul edilebilir olduğunu;

2. Sözle me'nin 2. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine;

3. a) Davalı Devlet tarafından ba vurana, Sözle me'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, a a idaki meblağları ödemekle yükümlü olduğunu;

i) Ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak 10.000 avro (on bin avro),

ii) Ba vuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için 3.000 avro (üç bin avro);

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu miktarlara Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına ek olarak basit faiz uygulanmasına;

4. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine

karar vermiştir.

bu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş, ardından Mahkeme ç Tüzü ü'nün 77.

maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 11 Aralık 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmi tir. (σσ)